

Szerkesztési iroda:
Nagybcskerek, Zápolya-u. 1.,
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:
Fleiss Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybcskerek, Zápolya-u. 1.
hová a hirdetések, az előfizet-
ések és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások inté-
zendők.
Telefon-szám 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. BRAUER LAJOS.

Előfizetési árak:

Egész évre — — — 24 K.
Félévre — — — — 12 K.
Negyedévre — — — 8 K.
Egy hónapra — — — 2 K.
— Egyes szám ára 3 filler

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtat-
nak el. Azonkívül az összes
hirdetési irodákban.

Megjelenik vasár- és ünne-
pnapok kivételével mindennap
délután 5 órakor.

Nagybcskerek, 1912.

XLI. évfolyam 234. szám.

Szombat, október 12.

A hadügyi póthitel.

— okt. 12.

A hadügyi póthitelnek számadatai Lukács László miniszterelnök és Teleszky János pénzügyminiszter közlései révén nyilvánosságra kerültek. Ezek szerint mindössze 50 millió az összeg, amely Magyarországot a hadügyi és tengerészeti vezetőség igényeinek honorálásával terheli s ezt is három, helyesebben négy év alatt kell fedeznünk. Az ellenzéki sajtóközleményekben szereplő összegnek ez körülbelül harmadrésze. Igaz, hogy a közös hadügyminiszter és a tengerészeti parancsnok eredetileg négyszázmilliónál nagyobb hitel engedélyezéséhez kérték a kormányok hozzájárulását, ezek azonban s különösen a magyar kormány ezzel a követeléssel szemben a merev negáció álláspontjára helyezkedtek.

Hosszas tárgyalás és alkudozás után sikerült a hadügyi vezetőség igényeit kormányunknak harmadára lemérsékelnie, a fennmaradó összeg megajánlása elől azonban semmi körülmények között nem térhetett ki. Figyelembe kellett vennie a külpolitika veszedelmes helyzetét, amely bennünket minden más nagyhatalomnál közelebről érint.

Nem hunyhatott szemet a lehetőség elől, amely, ha minden illetékes faktor küzd is ellene, mégis lehetőség, hogy a balkáni bonyodalmak aktivitásba szorítják a monarchiát. Hadseregünket ennek a lehetőségnek okvetlenül készen kell találnia, de készen kell lennie arra is, hogy külügyi képviselőtünk szavának súlyt biztosítson abban az esetben, ha azt a háborúnak a Balkánra való lokalizálása érdekében felemeli.

Ezek a szempontok érvényesültek a

kormány magatartásának megállapításánál. Felelős állásban, felelősséggel teljes pillanatban lehet-e másként határozni? Lehet-e megtagadni a hadseregtől azokat az eszközöket, amelyek harc képességéhez mulhatatlanul szükségesek, akkor, amikor határainkon dörögnek az ágyuk?

Elkerülhetetlen szükségesség, a változott külpolitikai viszonyokból eredő kényszer s az ország jól fölfogott érdeke készítette a kormányt ennek az elenyészően kevés tehernek a vállalására. S amikor vállalta, figyelemmel volt az ország pénzügyi és gazdasági helyzetére s tudta, hogy az nemcsak meg nem billenti az egyensúlyt, hanem a különösen kedvező kezelési eredmény folytán annak első részlete külön hitelművelet nélkül is fedezhető.

A magyar delegáció tagjai, akik bizalmas értekezleten foglaltak állást a hadügyi póthitel dolgában, teljes megértést és áldozatkészséget tanúsítottak a rendkívüli helyzet szükségleteivel szemben, de főtartották maguknak a szigorú ellenőrzés jogát és kikötötték, hogy a hadsereg és a haditengerészet új beruházásainál a magyar ipart kvótászerűen részesítsék.

A vízről és a vízvezetékéről.

Nagybcskerek, okt. 12.

Az ember és az állat életében a víz kiváló szerepet játszik. Tengerek, folyók, csatornák érintkezésbe hozzák a távol lakó népeket és árunk forgalma, közlekedésünk más országokkal és világrészekkel víz nélkül nem képzelhető. A Suez-csatorna megnyitása óta például (1869) más irányt vett a világkereskedelem és a jövő évben megnyíló Panama-csatornától várják Nyugatamerika fellendülését.

A népek művelődését a víz minden tekintetben elősegíti! Hajózást, gőzgépet, ipart stb. víz nélkül nem gondolhatunk. A víz tehát nagy fontosságu, nemcsak azért, mert gépeinket vizgőzzel hajtjuk, mi által emberi erőt takarítunk, nemcsak azért, mert testünket vízzel ápolhatjuk, tisztán tarthatjuk, de főleg azért, mert tápszereinknek pótolhatlan kelléke. Nem tekinthető érdemnek, ha egy község adózó polgárainak jólétéről annyiban is gondoskodik, hogy jó ivóvízzel legyen ellátva.

Ott, ahol jó ivóvíz van, tudvalevő dolog, kisebb a halandóság és határozottan nem terjed annyira az alkoholizmus sem.

Azért üdvös dolog Nagybcskerekben is a vízvezeték létesítése és érdemül csak annak tudható be, ki az eszmét felszinen tartja és sürgeti.

Míg a dolog lényegébe bocsátkozhatik a hatóság, különösen vízvezeték létesítésénél, hosszú kísérletezések szükségesek. A jó víztől megkívánjuk, hogy egészségünkre előnyös és ne káros legyen, hőszintelen, tiszta, bizonyos frissítő hatása legyen, 8—12 fok hőmérséklettel bírjon és szerves vegyektől ment legyen. Magasabb hőfoku víz nem izlik, alacsonyabb foku ivóvíz, hideg víz, betegséget okozhat. Az élvezetre szánt víznek nem szabad tulságos keménynek lenni. 100.000 rész vízben nem szabad 17—18%-nál több mész és magnéziumsóknek előfordulnia (német fokok). Keményvizek is különféle betegségek előidézői. A gázalaku vizek közül jó ivóvízben csak szénsav fordulhat elő, mely a víznek frissítő sajátságát ad. A jó víz szagtalan is egyszersmind.

A víz jóságának megítélésénél tekintetbe jön még az elpárologtatás után visszamaradt szilárd anyagok mennyisége. 1 liter víz elpárologtatása után 300—500 ezredgrammnál több maradéknak nem szabad lennie. Clort 25—30 ezredgrammnál többet ne tartalmazzon, a kén-sav és salétrom-sav is csak nyomokban legyen kimutatható. (10—35 ezredgramm.)

Ami pedig a szerves anyagokat illeti, azoknak szétbontásához 5—8 ezredgramm

„TORONTÁL” tárcája.

A sors keze.

„Asszonyom! A de Clichy-tér és a Saint-Mare-utca sarkán van a Madeline-féle vendéglő. Ide jár a férje, egy vékony arcú, sovány, lompos nővel naponként ebédelni. Két óra felé szoktak jönni, férje karján vezeti azt a fura személyt, ki mindennek inkább, mint csinosnak mondható. A nő folyton nevet (nemcsak az ön férjére) s az egész vendéglő mulatott eleintén az „öreg uron”, mert férje negyven éves kora dacára, majdnem aggyastyánnak látszik — aki nem átal ilyen rut dámaival világos nappal karöltve járni. A vendéglő aféle kis jó polgári étkező, ahová nagyon intelligens jogászberek, fiatal hivatalnokok járnak, ahol a vendéglősné maga főz és az ura maga szolgálja ki vendégeit. Férjét, madárijesztő hölgyével „csoda-

bogár-párnak” nevezik és nevetik. Férje rendes nevével használja s a dámat a vendéglős előtt tüntetőleg „nőm”-nek szólítja. Ha nem félténem magát, aki irtózik a nyilvános botránnyól, rég leütöttem volna egyiket vagy másikat, vagy mindkettőjüket. Férje, úgy látszik, emlékezik rám valahonnan, mert nagyon zavart lesz tekintete, mikor észreveszi, hogy állandóan fikszirozom asztalukat, amely asztal alatt a madárarcú nő a legforróbb és legizléstelenebb szerelmi jeleket váltja a maga férjével. S a nő — hiszen ez a rendes foglalkozása — tüntetőleg csinál mindent az egész terem mulattatására.

A maga férje karöltve jár ilyen nővel, akivel facér kereskedősegek is csak lopva váltanának pár szót az estnek mindent rejtő homályában. Mivel hódította meg a maga férjét, nem tudom. Rut, nevetséges, sovány, lompos és valószínű nagyon ostoba, különben tisztességesebben viselkednék, ha már sikerült hosszú és si-

kertelen pályafutása után végre egy uri balekre akadni.

Mindezeket a rut dolgokat rég elmondhattam volna, de küzdöttem magammal: helyesen cselekszem-e. Hiszen a mi társadalmi felfogásaink szerint, nem fair dolog ezt észrevenni, a „semmi közünk hozzá” elvénél fogva. Rokonait nem ismerem, férjét nem akarom ismerni, mégis eljöttem magához, hogy mindezeket elmondhassam, tudom, hogy szavaim, mint a sziklafalról gyöngyöző víz leperognek a maga bizó lelkén s csak haragját vonom magamra „férfiatlan” — tudom, így forra mondani — férfiatlan cselekedetemért.

Jöjjön haza azonnal és válják el. Vagy legalább is korbácsolja el férje oldala melől a papagályarcú, sárgahaju rutságot, ki férjének érzeit rabul ejtette s most görcsösen szorítja piszkos körmei között e neki szokatlan uri zsákmányt.

Még valamire figyelmeztetem. A vendéglős megsokalta már e diszpár jelenlétét

Kitűnő zongorák, harmoniumok és cimbalmok.

Új raktár, javítóműhely és kölcsönözö-intézet.

Olcsó árak.

Részletfizetésre is.

A bécsi Stingl Testvérek cs. és kir. udvari zongora-gyárnak itteni egyedüli képviselője.

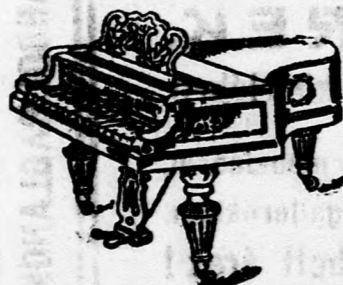
Lenhardt Antal nagybcskerek, Hunyadi-(fő-)utca.

Telefon 246.

Első délvidéki hangszer készítő raktára.

Telefon 246.

Zongora- és harmonium-bangolások és javítások szakszerűen és lelkiismeretesen eszközöltenek.

Őszi és téli idényre ajánlja a
NAGYBECSKEREKI SZAPPAN és GYERTYAGYÁR
 stearin, paraffin, viasz, templom- és fagygyertyáit, mosó- és mosdó-
 szappant, ugymint marónátron, ecetsav és cipókrém gyártmányait.

Telefon 170.

657-50.41

Telefon 170.

kaliumpermanganátnál (chamälenoldat) többet elfogyasztani nem szabad. Ezek a jó ivóvíz feltételei, természetes, hogy a jó ivóvíznek még rothadási termékektől, mint pl. aninomiától is mentnek kell lenni. A legkülönbözőbb baktériumok a vizet élvezhetetlenné tehetik, mikrokókkák, crenothrixek nagyon gyakoriak és érthető, hogy a jó ivóvizet bakteriologice is vizsgálni kell, uov, hogy négyzetmilliméterenkint a baktériumok mennyiségét megállapítják. A kifogástalan jó ivóvíz mint látható, sok feltételhez van kötve. Az egyes gyárosokra sem közönyös a víz összetétele, festőgyárak, papirgyárak, cukorgyárak, sörfőzdek és a többi, nagy gonddal ellenőrzik vizük összetételét és ahol lehet, vizüket preparálják. A tenger vize, az esővíz, folvóvíz, kutak és források vize összetételben egymástól lényegesen eltérnek, a különféle gyógyvizek különös vegyeket tartalmaznak. Szerves anyagok részint oldva, részint mint növényi és állati hulladékok fordulhatnak elő a vízben és tudvalevő dolog, hogy a többnyire baktériumok alakjában előforduló szerves anyagok egészségünkre ártalmasak.

Hogy valamely víz tartalmaz-e szerves anyagokat vagy nem, minőségileg könnyen megtudjuk, ha abból kb. 200 köbcm-t egy porcellán vagy platineszészébe elpárologtatunk és a csészében visszamaradt réteget szabad láng fölött izzítjuk. A keletkező barna gőzök és egy sajátságos kozmás, perkelt szag a szerves vegyek jelenlétét árulják el.

A vízről e lapok hasábjain beszélni tulajdonképp annyi, mint Athénbe baglyokat vinni. A vízről általában s a vízvezetésekről köteteket irtak már. Itt az olvasó szíves türelmével ki akarok térni az ozonizálásra, mely eljárással a szerves vegyek szétbontását célozzák a nálunk létesítendő vízvezetéknel. Hogy ez apodiktikus határozottsággal célhoz fog-e vezetni, hogy nem kell-e majd kotrásokat végezni és sok-sok chemiai vizsgálatot megejteni, egyelőre valószínűleg még tanulmányoztatik. Az Ozon az oxigén alotropikus modifikációja. Ha erős feszültségű elektromos áramot vizen keresztül bocsátunk, úgy a vízből (H₂O) a szétbontás útján keletkező oxigén mellett a különös tulajdonságokkal bíró oxigén sok-

szorosa keletkezik, vagyis „O₃“. Ezen alkatrész nyári napokon különösen viharok után, de ha bizonyos chemiai szereket levegővel hozunk érintkezésbe is keletkezik.

Az Ozon tulajdonságai mások mint az oxigéné, mely a levegőben 21%-nyi mennyiségben fordul elő. Az Ozonnak penetráns szaga van, tisztán belélegezve légzőszerveinket megtámadja, köhögésre ingerel, nagyon mérges és kisebb állatoknak gyors kimulását okozza.

Kitünő oxidáló szer. Ezüstöt, foszfort, arzént, ként elváltoztat. A fehér jódkáliumból a jódot kiszabadítja stb., stb. Az Ozon a szerves anyagokat gyorsan oxidálja, sőt igen gyorsan elégeti. Az Ozon a legkülönbözőbb színeket megromtja, oxidáló hatásánál fogva kitünő fehéritő, halványító szer. Mindazon anyagok, elemek, melyek az Ozon által elváltoznak, a levegőből az Ozont el is vonják. Az Ozon hevítve oxigénné bomlik. Ozonizálásra tehát kis mértékben előállított Ozon elegendő.

Tengerek partjain, erdőkben, ligetekben a levegő nem ritkán Ozont tartalmaz. Az ozonizálás költségesebb lehet, de az egyedüli mód a létező viszonyok mellett a tisztításra.

Városokban, ott ahol lehet, a vizet e célra felállított szűrőkön vezetik keresztül, de hol, mint pl. az oceanokat járó hajókon, ez nem lehetséges, más tisztítási eljárást követnek. A tengeri hajók vízzel ellátása ugyanis nagyon fontos és ha szerves vegyekkel tisztítatlanított vizet vesznek fel, a szerves vegyek bomlásnak indulva, a vizet kellemetlen ízűvé és szagúvá teszik. Nem minden kikötőben vehet ugyanis az oceanát járó hajó friss, tiszta, szerves vegyeketől ment vizet.

A vizet hajókon vashól készített medencében tartják, mivel a fatartányok könnyen korhadnak és így a víz is könnyen megromlik. A vashól készített edények tisztábban tarthatók és maga a vas is konzerválja a vizet; ugyanis a vas oxidálódván, Fe₂(O H) apró pelyheket képez, melyek a vízben levő gombákat körülzárják. A vizet sok helyütt timsóval is szokás tisztítani. Literenkint kb. 200-300 ezred gramm timsót adnak zavaros vízhez. Ily kis mennyiségben a timsó, mint azt a tapasztalat sok esetben bizonyította, egészségileg nem árt. Vasport, vas-

reszeléket, csontszénét, minden el nem képzelhető dolgot használtak már a víz tisztítására többé-kevésbé nagyobb vagy kisebb sikerrel. Mesterséges homokszűrők jóknak bizonyultak, derítő tartányokat is szoktak használni. Nem érdektelen tudni, hogy nagy városokban 100-150 liter napi szükségletet is számitanak fejünkint. A vízszükséglet év és napszak szerint változik. Nyáron tudvalevőleg többet fogyasztunk mint télen és a reggeli órákban többet mint a délutáni órákban. A statisztikusok azt állítják, hogy mindenütt, hol vízvezetékek keletkeztek, a nép átlag 20-25 literrel több vizet fogyaszt naponkint.

Vízmeveik létesítéséről már a régi egyiptomiak gondoskodtak, a rómaiak korából fenmaradtak hosszú területeket szelő vezeték és ha helyben is a lakosság jóléte sürgősen óhajtja a vízvezeték, úgy ez csak azt mutatja, hogy a lakosság élni akar, tudván azt, hogy az egészségi viszonyok kedvezőbbek lesznek.

Egy városban, hol manapság annyi autó száguld, hogy gyakran ki se térhetünk, hol villamos világítás és modern középületek vannak, egy városban, melyben a kultura tényleg terjed, szamaras vízvezeték tovább nem állhat. Addig is pedig figyelemmel legyünk arra, hogy különféle szennyvizek tisztítatlanul ne kerüljenek a Bégába, hogy dögöket, állati hullákat, valóságos baktériumtanyákat büntetlenül senki a folyóba ne dobhasson, hogy a folyó partján, hol a tudomány megállapítása szerint leginkább fordulnak elő a baktériumok, ne merítsünk vizet, vagyis kerüljük el azt a bajt, amit lehet.

Peri Mihály,
 felső keresk. isk. tanár.

HIREK.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Szabó Jolánt, a nagybecskereki kir. tanfelügyelőséghez kirendelt okl. tanítónót a nagybecskereki áll. elemi iskolához nevezte ki.

— **Utóllítás.** Ma délelőtt 9 órakor a Rezső-laktanyában utóállítás volt. Az utóállításon polgári elnök Filkovich Boldizsár m. tb. főjegyző és polgári orvos

és rövidesen, bármit rendeljenek, nem fogják kiszolgálni őket. A maga férjét és állítólagos nejét bojkottálni fogja egy egyszerű vendéglős ember.

S maga még mindig habozik? Még most sem látja elérkezettnek az időt, hogy döntsön a régi és az új cselekvési szabályok követése felett. Egy asszony, akit a természet a szív és az ész materiájából egyéniséggé formált s akit a megpróbáltatások iskolája cselekvőképessé nevelt, forradalmi ujtó lehetne önön életválságainak kibogozásánál.

Az ön fülében azonban egy sublimis lelki motívum szivdobogató indulója harsog és elmegy nagy utra, hogy férjének beteg, elaggott anyját ápolja és itthagya mézeshetezni a jó férjet egy közönséges nimfománikus személylyel, akinek arcára a szexuális tébolynak tünetei világosan lerajzolódtak.

Elmegy, mert férje kéri erre, holott az tudja, hogy neki azért van szüksége az ön távozására, mert gyakrabban akar találkozni valakivel s maga előtt mégis restelne annyit elmaradni hazulról.

Minő rettenetesen kitaposott utakon halad ön asszonyom, mikor nagylelkűen a szenvedő hitvesek kálváriautjára lépett! Küzd egy konvenció ellen, amely küzdelem újabb konvenció csupán.

Szeretnék nagyon, goromba, nagyon igazságos lenni önhöz asszonyom, hogy felrázzam lelkében az indulatokat. Mert az én lelkem telve van vad indulattal, agyamban egymást kergetik a gondolatok és tollam mégis megakad utközben, dadogok, kísérletezek, nem találok el a formát, miképp írjak, hogy higgyen nekem, aki a józan ész sugalmazója vagyok és ne hallgasson önön szívére, mely templomi orgonabugásra, tönjénillatra, szóval hüségsküre emlékezteti, amelyet férje olyan gyönyörűen elfeledett.

Jöjjön vissza, de legyen ön a sors keze és sujtson büntetést az árulókra. Ne mint megbocsátó hitves, de boszuálló ember jöjjön vissza, emberi érzésekkel, igazsággal. Uj utra lépjen: emberiebb, tehát halandóbb cél legyen szeme előtt. Nehogy az a nagy hatalom, aminek egyik mester-műve az ön helyzete, asszonyom, az igaz-

ság ellen szegüljön. Mert a templomi orgonabugás emléke, mely a régi, régi erkölcsi parancsok dicsőségére zeng és az Uj élet halkán szóló akkordjai nyomja el — keservesen megboszulhatja magát majd akkor, midőn későn lesz már rajta változtatni.

Amig tehát az ön fülében egy sublimis lelki motívum szivdobogató indulója harsog, addig én az ön visszajövetelét (mint megbocsátó hitves) egy számtani művelet elhibázott részének tekintem, amely az ön élete eredményét — sajnos — szintén hibássá fogja tenni.

Jöjjön tehát mielőbb, de . . .

Idáig olvasta a férj, kinek véletlenül előbb jutott kezéhez e levél, mint neje. Halálos sápadtság ülte meg arcát, majd sötétpiros lett a lázas izgalomtól, miközben megdöbbedve ismételte: — ime a sors keze!

És izgatottan kereste elő a város térképét, hogy azon egy más, a régítől egészen távol eső vendéglőt keressen.

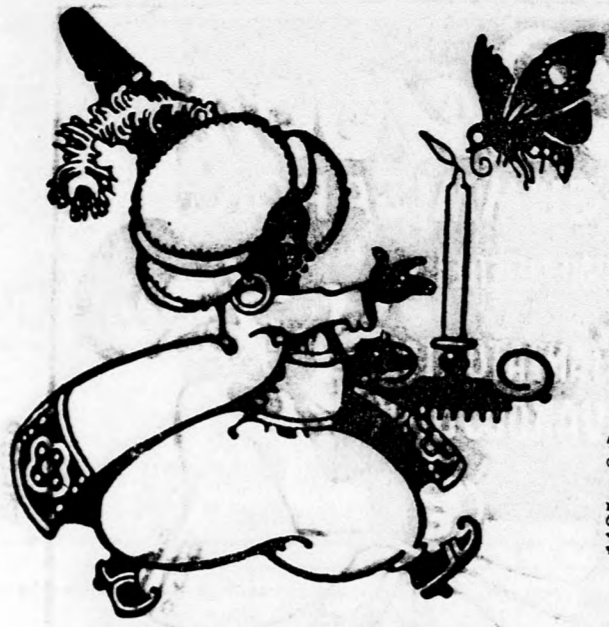
Mr. Malgrétout.

ANGOL FELÖLTOK. **ANGOL RAJLANOK.**

Goldschmidt Cipót NAGYBECSKEREK,
 Hunyadi-utca, a Turul cipóraktár közelében.

Ajánlja ujonnan felszerelt nagy raktárát kész férfi- és gyermekruha, téli rövid- és hosszú kabát szövet- és szörmebéléssel, felöltők, gallérok és külön nadrágokban. **UJDONSÁGOK** női- és leányka-paletok, köpenyek és körgallérokban. Szigoruan szabott árak!

975-11.6 Szigoruan szabott árak!

Apollo gyertya

Az összes gyártmányok legjobbjá

Nónay Pál dr. járási orvos volt. Katonai előnként: a közös hadsereg részéről Wehnovics Emánuel őrnagy, a honvédség részéről pedig Urhegyi Antal százados szerepeltek. Katonai orvosok dr. Barács Gyula honvéd- és Sura közös ezredorvosok voltak.

— **Adomány a torontali árvizkárosultaknak.** A torontálvármegyei árvizkárosultak javára újabbán Valkány község 20 koronát és Nádasky György kevedobrai jegyző pedig 19 korona 80 fillért küldött be az alispáni hivatalba.

— **Jegyzőválasztás.** Perlasz községben, ahol tudvalevőleg Wuchetich Árpád halálával megüresedett a jegyzői állás, ma volt a jegyzőválasztás. A választáson, amelyen Lowieser Imre közp. főszolgabíró elnökölt, Medgyesy Caesar tót-arádai jegyzőt választották meg egyhangulag.

— **A közig. tanfolyam javító-szigorlati.** A nagybecskereki községi közigazgatási tanfolyam javító-szigorlatait tegnap délután tartották meg a vármegye-házán. A javító-szigorlatra 5 hallgató jelentkezett, akik mindannyian megfeleltek a követelményeknek.

— **A kulturegyesület szabadliceumai.** A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesületnek a vármegye különböző központjain levő szabadliceumai már szintén összeállították idei liceális előadásainak rendjét. A liceumok, mint eddig, az idén is élénk tevékenységet fognak kifejteni az ismeretterjesztés körül s lelkesen fognak munkálkodni a kultura érdekében.

A nagyikindai szabadliceum, amely dr. Krecsméry Károly főgimnáziumi igazgató vezetése alatt működik, november 10-ikén kezd meg idei előadásainak sorozatát s 18 előadást fog tartani, köztük ötöt vetített képekkel, egyet kísérletekkel. Az előadások minden vasárnap, március 9-ikéig fognak tartani.

A törökbecsei szabadliceum, amely báró dr. Csávossy Ignác főszolgabíró elnöklése és dr. Kőnczöl József igazgatása alatt működik, f. évi november 3-ikán tartja első előadását s 16 előadást fog tartani.

A zombolyai szabadliceum Főris József főszolgabíró elnöklése és Bős-Ede igazgatása alatt tíz előadást tart az idén s az első előadás november 10-ikén lesz.

— **A jótékony nőegylet közgyűlése.** A nagybecskereki jótékony nőegylet október hó 14-ikén d. u. 4 órakor tartja közgyűlését a nőegyleti óvoda helyiségében.

— **Megölte a gép.** Borzalmas szerencsétlenség történt tegnap délelőtt a nagybecskereki cukorgyárban. Miók Salamon nevű 14 éves munkásfiu az egyik nagy gép járását nézegette s bántotta a vasszörnyeteg munkáját. A munkások figyelmeztették, hogy ne menjen közel a géphez, de a gyerek nem hallgatott a figyelmeztetésre, sőt, hogy jobban szemügyre vegye a gép járását, a gépnek egymásra hajló szelepei közé állt s onnan nézte a gép munkáját. E közben olyan közel ért a gép egyik fogaskerekéhez, hogy a kerék elkapta egyik lábát s azután berántotta a gyereket a gépbe, amelynek kerekai a munkások szemeláttára valóságos szétromcsolta a szerencsétlen gyereket. A cukorgyár orvosa, dr. Neumann Gyula gyorsan ott termett s igyekezett a még életben levő gyereken segíteni, de hiába, mert az összetört gyermek még a délután folyamán behalt sérülésébe. A rendőrség vizsgálatot indított a szerencsétlenség ügyében s az eddigi megállapítás szerint a szerencsétlenségnek egyedül a gyerek volt az oka, aki a figyelmeztetések dacára is mindig a gépek körül settenkedett.

— **Pancsova vasúti menetrendje.** Mint Pancsováról jelentik, a délvidéki vasúti menetrend megjavítása érdekében a Pancsova—petrovozzellői vasút, mely Rad d a Ignác dr. pancsovai polgármester vezetése alatt áll, foglalkozott a menetrend megváltoztatásának ügyével és a Máv. temesvári üzletvezetőségétől Pancsova város közönsége és a Pancsova—petrovozzellői vasút igazgatósága nevében a menetrendet akként kéri megváltoztatni, hogy az ötezerhatszázharminc az ezernyolcszázharminc vonathoz és az ötezerhatszázharminc a Verseczről hét óra reggel indulandó temesvári vonathoz csatlakozzék, vagyis a tavalyi menetrend visszaállítassék.

— **A nagybecskereki országos vásár.** Az októberi őszi országos vásáron ma folytatták a lóvásárt s délután megkezdtek a kirakóvásárt, amely holnap estig tart. A kirakóvásár, ha az idő kedvező marad, igen élénknek ígérkezik.

— **Az anyakönyvi hivatalból.** A nagybecskereki anyakönyvi hivatalban a lefolyt héten a következő bejelentések történtek:

Házasságok: Wehner János rk. magántisztviselő és Fuhrmann Mária rk. — Straub Mátás rk. ács és Jungheim Terézia rk. — Bohn József rk. kereskedő és Bohn Rozália rk. — Leitner Miklós rk. cipész és Braun Anna, — Tóth József rk. kereskedő és Kéri Julianna rk.

Születések: Lalein Dusan gk. földmives, leány. — Pálfy István rk. szobafestő, fiu. — Karácsonyi Anna rk. leány. — Vukov Dusan gk. földm., fiu. — Milenov Miklós gk. földm., fiu. — Czvetkov Dusan gk. földm., fiu. — Milánov Szvetozár gk. földm., fiu. — Weiterschan István rk. földm., leány. — Purkov Mihály gk. földm., fiu. — Köppi Péter rk. kőmives, fiu. — Rosenstengl Péter rk. máv. hivatalnok, fiu. — Flórián Anna rk. háziasszony, leány. — Fischer Miklós izr. kereskedő, fiu.

Halálozások: Grün Milorád gk. 4 napos, görcsök. — Özv. Hahn Istvánné rk. 62 éves, cukorbeteg. — Popov Györgyné gk. 55 éves, tüdővész. — Özv. Czvejity Vitályosné gk. 70 éves, tüdőlob. — Martinov Boszilyka gk. 15 napos, görcsök. — Marcsilyev Ivánné gk. 23 éves, tüdővész. — Balogh Pálné rk. 67 éves, szervi szivbaj. — Márton Ferenc rk. 7 napos, élettgyenge. — Budai János rk. napsz. 56 éves, tüdőtagulás. — Czvejanov Lyubomir gk. 2 éves, agykéreg. — Özv. Czerna Ferencné rk. 51 éves, tüdővész. — Özv. Vucskovacsai Györgyné gk. 61 éves, tüdőtagulás. — Turinszky Szilya gk. 4 hónapos, görcsök.

— **Egy népszerű.** A „Moll-féle sós-borszesz” által a betegnek egy épp oly gyógyhatású, mint olesó szer nyújtatik köszvényes és csuzos bántalmaknál, sebeknél és daganatoknál. Egy üveg ára utasítással együtt 2 kor. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által, Bécs, I., Tuchlauben 9. A vidéki gyógy-

(SÚZ,

KÖSZVÉNY, ISCHIAS, ASTHMA, IZZADMÁNYOK ÉS IDÜLT VESEBAJ ELLEN

V. L. L. Y. O. E. Y. ÜRDO. ALKALMAZATNAK

Dr. HEINERMAN SANATORIUMÁBAN.

926 x. 0

szertárakban és anyagkereskedésekben határozottan Moll-féle készítmény kéréndő az ö gyári jelvényével és aláírásával. (d)

TAJÉKOZTATÓ.

Az ingyenes olvasóhelyiség és könyvtár nyitva van minden nap délután 5 órától este 10-ig. Vasár- és ünnepnapokon délután 2 órától este 10-ig. Könyvtáróra vasárnap, szerda, péntek délután 5—7 óráig.

Október 14. Jótékony nőegylet ülése
November 11. A közig. bizottság ülése.

Színház, irodalom.

Heti műsor:

Okt. 12. Szombat: Limonádé ezredes. (Ujdonság.)

Okt. 13. Vasárnap: d. u.: Cigányszerelm. — Este: Limonádé ezredes.

** **Ártatlan Zsuzsi.** Színes, eleven előadásban ment tegnap este Gilbert pajkos operettje az Ártatlan Zsuzsi s a közönség, mint mindig, ezúttal is jókedvvel és tetszéssel kísérte az előadást, amelynek sikerét a szereplők játéka is emelte. A címszerepben Kiss Cecil most is elragadta a közönséget tüzes pajzán játékaival és táncával, de egyformán kitűnőek voltak mellette Kerényi Irén, Rónai Imre, Szécsi Ferenc, Várady Izsó, Károlyi Ibolyka, továbbá Biró Géza, Tóth József, Medgyesi Erzs, Vajna Károly. Nagy derűtséget kelteit az öklönyi pikkoló Rónai Béluska, akinek a közönség persze szintén bőven juttatott a tapsoktól.

** **A jövő heti műsor.** A színházigazgatóság a jövő heti műsora következőleg állította össze: Október 14. hét: Kis gróf. Október 15. kedd: „Kényeskedők”, Molière vigjátéka Somfai János bevezető előadásával. Utána Rostand színműve a „Regényesek”. Október 16. szerda: János vitéz. Október 17. csütörtök: Erős láncok. Színműüjdonság. Október 18. péntek: Sülámfth. Október 19. szombat: Csókszanatorium. Operettüjdonság. Október 20. vasárnap d. u.: Nani, este második Csókszanatorium.

** **Molière-est a színházban.** A délvidéki színtársulat igazgatósága érdekes színházi estéhez juttatja a nagybecskereki közönséget. Október 15-én kedden ugyanis Molière-estét rendez, amikor Molièrenek „A kényeskedők” (Les precieuses ridicules) című egyfelvonásos vigjátékát mutatja be. Ezzel az igazgatóság dicséretes igyekezettel be akarja nálunk is hozni a klasszikus színházi estét, amelyeket az országban már több helyütt nagy tetszéssel fogadja a közönség. Az estét az igazgatóság fölkérésére lapunk szerkesztője Somfai János fogja bevezetni rövid ismertető előadással. Az igazgatóság ma bejelentette a klasszikus estét a színházi bizottságnak is, amely meleg elismeréssel fogadta az igazgató tervét.

69-5239

SALVATOR kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

vese- és hólyagbajoknál, köszvényél, cukorbetegségnél, vörhenynél, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitűnő hatású. Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban. SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipóczy Salvatorforrás-vállalat Budapest, V. Rudolf-rakpart 8.

A balkáni háború.

Monarchiánk semleges marad. — A montenegróiakat visszaverik. — Holnapra várják az általános hadüzenetet. — A tőzsdéről.

Budapest, okt. 12. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A balkáni háborús helyzet változatlan s még mindig csak Montenegró harcol. Az általános hadüzenetet ma éjjelre vagy holnapra várják s így az általános balkáni háború is csak a jövő hét elején indul meg. Az európai diplomáciát legjobban izgatja azonban az, hogy milyen állást fog elfoglalni monarchiánk és Oroszország a balkáni háborúban. Egyes külföldi jelentések azt mondják, hogy monarchiánk beleavatkozik a háborúba, ezt azonban Bécsből s ma délben a miniszterelnök nevében a budapesti tőzsdén is megcáfolták.

Monarchiánk semlegessége.

Budapest, okt. 12. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint a berlini „Morgen Post“ egy állítólag jól értesült bécsi forrásból jelenti, monarchiánk a balkáni háborúban be fog vonulni a novibazári szandzsákba.

A „Vossische Zeitung“ szintén azt jelenti, hogy monarchiánk a balkáni háborúban nem lesz semleges s nem is tartja fenn a status quot.

Ezzel szemben Bécsből a következőket jelentik: A semlegesség kérdésében a tárgyalások annyira előrehaladtak monarchiánk és Oroszország között, hogy a legközelebbi napokban a két nagyhatalom együttes vagy esetleg külön, de egységes nyilatkozatot ad ki, hogy a balkáni háborúban a két nagyhatalom feltétlenül semleges marad.

Budapest, okt. 12. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A budapesti tőzsdén ma délben Krausz Simon, a tőzsde egyik vezetőférfia Lukács László miniszterelnök meghatalmazásából kijelentette, hogy teljesen ki van zárva, mintha monarchiánk be akarna avatkozni a balkáni háborúba. Kijelentette továbbá, hogy a piac éppenséggel félreértette a monarchia kormányainak a hadügyi póthitelre vonatkozó akcióját, melyet a kormányok a távoli jövőre való tekintettel kötelelességszerűen indítottak.

A montenegróiakat visszaverik.

Budapest, okt. 12. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Konstantinápolyból sürgönyzik, a hadügyminiszter közli, hogy a török csapatok elkeseredett harc után visszafoglalták a montenegróiaktól a megszállt halmokat és erődöket és visszauzták őket Montenegróba.

Egy másik konstantinápolyi jelentés szerint Tuzi környékén a törökök és montenegróiak között erős csaták folynak s a törökök több ponton visszaverték a montenegróiakat.

Törökország harera készen.

Budapest, okt. 12. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Konstantinápolyból sürgönyzik, a szultán tegnap este fél 10 órakor elrendelte a török flotta mozgósítását.

Egy másik konstantinápolyi távirat szerint a szultán ma proklamációt intézett a hadsereghez. A proklamációban kijelenti, hogy Törökország elvárhatná a Balkán-államoktól az őszinteséget, de a Balkán-államok a reformok követelésének ürügye alatt a török területre aspirálnak s azt a célukat Törökország minden erejével meg fogja akadályozni.

Egy Berlinbe érkezett konstantinápolyi távirat azt jelenti, hogy a török lakosság körében nőttön-nő az elkeseredés a miatt, hogy a szultán az első szóra megígérte a reformokat. A közvélemény nyomása alatt most a szultán hallani sem akar a reformokról.

Görögország nem válik ki a balkáni szövetségből.

Budapest, október 12. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Athénből hivatalos helyről megcáfolták azt a híresztelést, mintha Görögország kilépne a balkáni államok szövetségből.

Szerbiából.

Budapest, október 12. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Hivatalosan jelentik, hogy Szerbia megszakította Magyarországgal az összeköttetést.

Mint Belgrádból jelentik, az egész szerb hadsereg holnap vagy holnapután a Rigómezőre vonul s ott ősi szokás szerint meggyön és megáldozik.

A tőzsdéről.

Budapest, okt. 12. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A budapesti értéktőzsdén a vezető értékekben ma is tetemes esés volt. A déli zárlatkor az árfolyamok a következők voltak: Magyar Hitel 783, Osztrák Hitel 599, Koronajáradék 84.40, Jelzalog Hitelbank 405, Leszámitoló Bank 500, Hazai Bank 277, Magyar Bank 552, Rimamurányi 690 és Salgótarjáni 661.

Az ellenzék és a hadügyi kiadások.

Budapest, október 12. (A „Torontál“ ered. táv.) Komoly politikai körökben nagy visszatetszést szül az ellenzéki sajtónak példátlan rosszszeműsége, melylyel s kormány ellen fordul, amiért az a jelen külpolitikai helyzetben elengedhetlennek ítélt hadügyi kiadásokhoz hozzájárult. Ismét és ismét utalnak arra, hogy a koalíció kvótaemelése számszorta indokolatlanabb volt, hasonlíthatatlanul nagyobb megterhelésével járt az országnak, sőt, még a jelenleg megállapított kétszázöt milliós hadügyi kiadásból is kevesebb terhelné Magyarországot, ha a közös kiadások hozzájárulási kvótáját Kossuth, Apponyi, Zichy Aladár és Andrássy fel nem emelték volna, ugyanazoknak az újságoknak helyeslése mellett, amelyek ma a támadásokban előljárnak. Lukács miniszterelnök a delegációk tegnapi értekezletében igen helyesen jelentette ki, hogy a nemzeti munkapárt politikai pozíciója nem az olcsó népszerűség hajhászásán, hanem kötelelességteljesítésében alaposok és a hazafias belátásnak nem nagy mértékére vall, hogy az ellenzék ezt a helyzetet a kormány ellen kihasználja.

736-609

TŐZSDE.

(Árak 50 kilogrammonként.)

Buza (októberre)	11'64 — —
Buza (áprilisra)	12'73 — —
Rozs (októberre)	10'86 — —
Rozs (áprilisra)	10'92 — —
Zab (októberre)	12'20 — —
Zab áprilisra)	11'76 — —
Tengeri (májusra)	8'37 — —

Felelős szerkesztő: Somfai János.

Eladó ház.

Nagybecskerek legforgalmasabb utcájában egy ház, melyben vendéglő és péküzlet van. — családi okok miatt — azonnal eladó.

Cím e lap kiadóhivatalában.

1174-3.1

Órajavítások három évi jótállás mellett

Ekszerjavítások pontos kivitelben

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására adni, hogy helyben a Hunyadi-utcában 22 év óta fennálló Grünzweig H. cég ékszerüzletét megvettem és azt

Grünzweig H. utóda

Schwáb Albert

törv. bej. cég alatt tovább vezetem.

Dus raktárt tartok mindenféle ékszerek és órákban a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig.

Olcsó árak! Pontos kiszolgálás!

A n. é. közönség szives pártfogását kérve kiváló tisztelettel

Grünzweig H. utóda

SCHWÁB ALBERT,

órák és ékszerész NAGYBECSKEREK.

Ekszerjavítások pontos kivitelben

Órajavítások három évi jótállás mellett 905-30.22

Meglepő eredményeket

ör el a háziasszony, ha főzelékek, raguk stb. főzéséhez, huslevesnek téstáncműekkel való készítésére, bouillonok előállítására és gyenge levesek, mártások, főzelékek stb. megjobbitására a

MAGGI

husleveskockát

1161-1

használja.

Csupán a MAGGI névvel és a keresztcillag védjeggyel valódi.

1 kocka 1/4 liter leves részére 5 f.

Jutányos áron eladó

az Uri-utcában levő

270/17. sz. ház.Bővebbet ugyanott a háztulajdonosnál.
1148-144**Ismét megnyílt az
Ényveshát**régii helyén, a Közgazdasági bank épülete-
tében, Daun vaskereskedésével szemben.

12 drb kiskép . . .	70 fillér.
12 drb térdkép . . .	120 fillér.
6 drb levelezőlap . . .	150 fillér.
6 drb vizitkép . . .	170 fillér.

Mivel a fényképezés villanyvilágítás
mellett történik, felvételek úgy este,
mint borult időben eszközöltek.A képek harmadnap átvehetők.
1164-203**Hirdetéseket**

jutányos árért közöl a

Torontál

pol. napilap kiadóhivatala.

Az őszi és téli idényre leg-
ujabb modellek után elegáns,
síkkes**női és gyermek
ruhákat**

készít jutányos árak mellett

WEHNER ANNA

női divatterme

Nagybecskerek,

Kinizsi-utca, a Club-kávéházzal
szemben. 31-x.41**Köhögés, rekedtség és hurut**
ellen nincs jobb a (1134[1]-6.1)
Réthy-féle pemetefü cukorkánál.V. sárásnál azonban vizsgáljunk és határozottan
Réthy-felét kérünk, mivel sok haszontalan utánzata
van. Az eredetinek minden darabján rajta van a **RÉTHY** név.1 doboz ára 60 fillér. Hagy doboz 1 kor. Mindenütt kapható.
Csak Réthy-felét fogadjanak el!

forduljon minden érdeklődő, ki

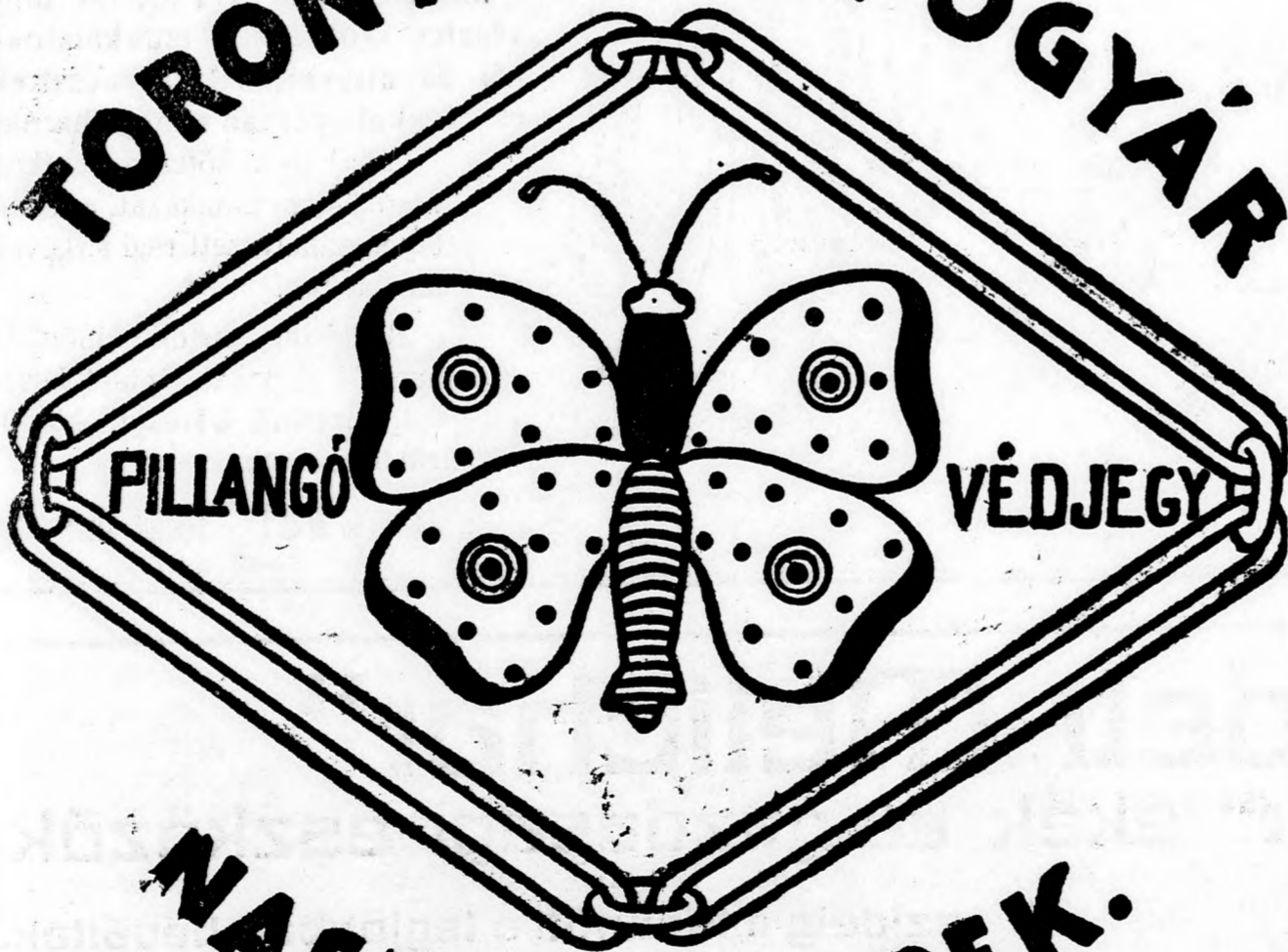
súlyt fektet e sőrendű fajtisza anyagra

Gyümölcsfacsemeték

sétányfák, diszcserjék, tülevelűek, kerítésnövények, bogyógyümölcsök stb.

Szőlőoltványok**FISCHER** és Társai

faiskóták és szőlőoltványtelepek

(elsőrendű áru) európai és
amerikai sima és gyökeres
vesszők. Oktató diszárjegyzék
kiváratra ingyen.**TORONTÁLI CIPŐGYÁR****Külön cipőosztály!**

Fiu- és leányka cipők.

Torna-cipők.

Torontáli strapa-cipők.

932-13 17

**AZ ISKOLA
IDÉNYRE**

ajánlunk:

Leánykötevényeket

Leány- és fiuharisnyákat

Leány- és fiufehérneműt

Leány- és fiuesernyőket

Kézimunkákat.

**Testvérek
Benó**

ezelőtt Kokits A. F.

rövidáru, cipő és játékszeráru
üzlete**Nagybecskerek**

Telefon: 201.

Alapítási év: 1870.

MOLL-FELE SEIDLITZ-POR

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz Moll A. védjegyét és aláírását tünteti fel.

A Moll A.-féle Seidlitz-porok hatásos gyógyhatása a legkacsebb gyomor és altestbántalmak, gyomorgörcs és gyomorfőv, rögzött székrekedés, májbántalom, vértúlús aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen e jeles házi szernek évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett.

Ára egy lepecsételt eredeti doboznak K. 2.—
Hamisítások törvényileg tenyítettnek.

MOLL-FELE SÓSBORSZESZ

Csak akkor valódi, ha mindegyik üveg tünteti és a A. Moll feliratu ónozáttal van zárva.

Moll-féle sósborszesz nevével mint fájdalom csillapító bedörzsölési szor kőszvény, csusz és meghűlés egyéb következményeinél legismertebb népszer.

Egy ónozott eredeti üveg ára 2 korona.

Főszékküldés

Moll A. gyógysz. cs. és kir. udvari szállító által
Bécs, I., Tuchlauben 9. szám.

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesíthetnek. A raktárban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni.

8-52.41

Riessner-kályhák,
a világ legjobb és használatban legtakarékosabb folytonégő.

Egészségi szempontból a legideálisabb rendszer.

Egyszeri betüzeléssel egész télen ég, mi által a sok fáradsággal és költséggel járó mindennapi betüzelés megtakaríthatik.

Látható tűz. Eredeti biztonsági szabályozó.

Gázömlés vagy robbanás teljesen kizárva, ellenben mindig egyenletes és egészséges meleiség, különösen a szoba alsó légrétegeiben is.

Egyedüli elárúsítás Nagybecskerek és vidéke részére:

vaskereskedésében az arany kaszához

Boleszny Antal
Hunyadi-utca 696/37. 10:20-40:38

OLLA
behelyezhető a legforróbb hőtől is
GUMMI
2 évi jóllátás minden drbét
Ára 4, 6 és 8 K. tucatjárt.

OLLA
GUMMIT több mint 2 000 000 vos mint a legmegbízhatóbbat ajánlja. OLLA kapható minden gyógyszerárban a jobb drogeriákban. Erdélyben árulják a kád OLLA Gummijár, Wien II. 1059. 67.

Kapható: Czika József gyógyszerárban és Kovács Sándor drogeriájában. 892-100 77

Ujdonság! Törv. védve Styria-
Universal-kötőgép.

minden nemű fonál erősségű kötéshez.

„Styria“-kötőgépgyár Graz 104.
Árjegyzék ingyen. 0-có árak. Rézleírás. — Képviselek keresetnek.

1128-25.3

Egy jóforgalmu
vegyeskereskedés
bőven ellátva árukkal,
pálinka kiméréssel —
azonnal eladó.

Tudakozódni lehet
Deutsch Márton fűszerkereskedésében
Nagybecskerek, Gabona-tér.
1166-22

ÓH JAJI KÖHÖGÉS, REKEDTSÉG ÉLJEN!

és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatásuk 1095-26.4

EGGER MELLPASZTILLAI

az étvágyat nem rontják és kitűnő ízűek.
Doboza 1 és 2 K.
Próbadoz 50 fillér.

Megfojt ez az átkozott köhögés.
Kapható gyógytárakban és drogériákban.

Egger-mellpasztilla csak hamar meggyógyított!

Fő- és szétküldési raktár: **Dr. EGGER LEÓ és EGGER I.** Budapest, VI., Révai-u. 12.
Kapható Nagybecskereken: Czika József, Kollarich Gábor, Losonczy Lehel, Nikolics Emil, Vági Sándor gyógytárakban és Melkuhn Dezső drogeriájában. Bégaszentgyörgyön: Szerdahelyi Károly gyógytárakban.

CLIMAX
nyersolajmotorok és lokomobilok 3-70 HP.
Magasnyomású nyersolajmotorok 15-150 lóerőig :: erőig ::

legbiztosabb és legmegbízhatóbb üzemet biztosítják. Üzemköltség 1-2 fill. Állandóan zavartalan üzem! — Pénzügyi felügyelet nélkül! Egy szerkezettel! Sok szagot üzemben!

Költségvetések és árak pótdíjmentesen.

BACHRICH és TÁRSA
betéti társaság
Budapest, VI. Váci-körút 59. szám.

318-2616

Alapított 1874.
Első nagybecskereki sirkő és kőfaragó üzlet és szobrász műterem
TUNNER ALAJOS cég, acad. szobrász és kőfaragómester

ajánlja dusan felszerelt sirkőraktárát hazai és külföldi kőfajokban kivitelezve. A siremlékek művészi kivitelben, helybeli műtermekben készülnek és állandóan nagy választékban raktáron tartom.

Modelket és vázlatokat művészies szobrászati munkálatokról és díszlemezekről készítenek és ezekkel gyorsan szolgálhatok.

Vállalom a kőfaragó szakba vágó összes munkákat, a temetőben elhelyezett régi sirkővek tatarozását.

Raktáron tartok különféle burkoló lapokat, épület köveket, vízszűrő köveket, kőszűrőköveket stb.

Jutányos árak! Pontos kiszolgálás.
3-28 1. 22

Az „eredeti Melichar“ vetőgépek, a „Bächer“ ekék és gazdasági eszközök

ezideig mindenütt a legjobban beváltak.

Bizonyítja ezt a torontálmegyei gazdák által adott több ezer elismerő levél.

Óvakodjunk tehát silány utánzatoktól.

Fontos! T. vevőim szives tudomására hozom, hogy üzletemet, tetemesen kibővítve f. évi augusztus 1-én a „Lloyd“ volt helyiségébe (Dungyarszki ház, nagyhid mellett) helyezem át, ahol is állandóan dusan felszerelt nagy raktár folytán a t. gazdaközönség igényeit minden tekintetben legjobban kielégíteni módomban leend.

Eckstein Vilmos gazdasági gépek és eszközök nagyraktára, **Nagybecskerek.** Telefon 70.

Telefon 70.

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál Nagybecskereken.